

Haagerkonvensjonen og Nygaards- voldsregjeringen

Herre redaktør!

Først må jeg takke Dem, fordi De deler mine anskuelser angående en fremtidig forsoning mellom de beste og ærligste motstandere under krigen og besettelsen her i landet. De nye avsløringer av hittil tåkelagte begivenheter både her og utenlands skulle ikke gjøre denne forsoning vanskelig og gjøre oss til et enigt folk. Så farlig som verdenssituasjonen er for tiden må fremfor alt dette lands fátallige befolkning stå samlet og uten skygge av misstro på noe hold.

Mange vil kanskje finne det underlig, at en slik tanke kan oppstå hos et medlem av den «tapende» part og anse den slags tanker for svakhetstegn, men vi har jo nettopp ikke tapt! Vår fornemste oppgave under bestetelsen var ikke rettet mot noen av de krigførende. Oppgaven bestod bare i å bringe landet igjennom okkupasjonstiden under de best mulige forhold i henhold til Haagerkonvensjonen, og dette lykkedes, selv om vi i vår ufullkommenhet fikk mange skrammer!

Dessverre fikk vi også langt flere motstandere enn beregnet foran denne oppgave, og denne økede motstand skyldtes sant å si vår flyktede regjering! Også denne handling er det sørgelig nok å måtte anføre på denne reskyldtes skyldnerkonto, og den veier særlig tungt på grunn av sine følger. Allerede før denne begivenhet hadde regjeringen «dumpet til eksam-

sivile befolkningers medvirken å skape ro og orden tilveie i de besatte områder. Sivilbefolkningene måtte sannelig også delta med allehånde sabotasje, forstyrrelser av kommunikasjonene, ødeleggelser av «krigsviktige» fabrikker og helst også likvidasjoner av hjemlige tilhengere av ro og orden.

All denne uro i okkuperte land vilde nødvendiggjøre økede tyske tropestyrker i besatte områder og det hos en fiende, som allerede uten denne avtapning var langt underlegen tallmessig sett! Her fikk jo straks vår arme regjering et skoleeksempel på hvordan traktater og konvensjoner brytes, og denne gang gjaldt det nettopp Haagerkonvensjonen! Hva var da naturligere enn at vår før så betregnte Londonregjering ga etter! Den påførte ganske visst derved sitt eget lands befolkning økede materielle tap, økede lidelser og dessuten tapet av mange drøbe-

ordnet i løpet av krigen.

Ja, man fikk endog ved samme anledning ram på ham, som for noen år siden hadde avsløret flere av Arbeiderpartiets daværende spisser som landssvikere og i stedet få denne anklage overført på Quisling selv og hele hans parti! Make til «held» skulle man aldri ha sett!

Det ville ha vært nødvendig med sterke rygger til å motstå all denne fristelse, men sterke rygger hadde de ikke. De faldt moralsk — og dermed også mange innen

hjemlandetets befolkning — for kuler fra en eksekusjonspeletong eller snikmord. Etter triumfatorenes hjemkomst fulgte «rettssaker» med domme og «avstraffelser» like ned til dødsstraff for medlemmer av NS.

Tenk om Londonregjeringen dengang hadde hatt mot nok til å avslå gjennomføringen av «den totale krig» for sitt lands vedkommende og om nødvendig atter pakket sine kufferter for fortsatt flukt mot vest eller — øst!

J. Lærum.

Vårt land sterkt truet 1943 Skumle invasjonsplaner endelig gjort kjent

Vet du at Churchill i januar 1943 ville ha kanadiske tropper til å gjøre invasjon i Norge? Dette ivret han for, til trots for at sjefene for de britiske forsvarsgrener to ganger hadde avvist ham. Nå har offentligheten endelig fått beskjed om disse ting gjennom en bok som heter «The Turn of Tide», skrevet av Arthur Bryant på grunnlag av feltmarskalk Lord Alanbrooke som var sjef for imperiets generalstab og formann i den britiske forsvarsstaben under stratedelen av krigen.

Boken gjengir en dagboksoppteignelse av 15. september 1942 der Alanbrooke kommer inn på Sir Winston Churchills plan om inva-

sjon i Norge. Churchill har gitt et slags løfte om dette til Stalin under sin siste samtale med ham og nå forsøker han å få oss med på planen, heter det i dagboken. Etter min mening er det helt umulig å gjennomføre en slik plan samtidig som felttoget i Nord-Afrika. Transportvanskelighetene alene vil gjøre det umulig. Churchill kan ikke innse dette, og vi har hatt en vanskelig diskusjon med ham.

Boken forteller videre hvordan forsvarsgrensesjefene la frem ugjendrivelige bevis for at invasjonsplanen i Norge var umulig å gjennomføre samtidig med felttoget i Nord-Afrika. Churchill

forsøkte deretter hva Alanbrooke kaller for et nytt trick. Det var på denne tiden at den kanadiske øverstkommanderende, general Andrew McNaughton, fortalte meg at han var blitt invitert til statsministerens landsted, Chequers, den påfølgende helg for å drøfte muligheten av invasjon i Norge med Churchill. Jeg fortalte ham bakgrunnen for invasjonsplanen og sa at planen var blitt gransket to ganger og begge gangene avvist som ugjennomførilig. Jeg antydte muligheten av at Churchill ville be om kanadiske tropper til invasjonen, og generalen forsikret meg at han ikke ville drømme om å påta seg oppgaven, skriver Alanbrooke i dagboken.

Mandag etter kom den kanadiske øverstkommanderende på et nytt besøk til Alanbrooke. Generalen fortalte at Churchill hadde holdt ham våken til alle tider av døgnet og at statsministerens tale-gaver hadde gjort ham helt stum. To dager senere fikk Alanbrooke vite at Churchill hadde planer om å sende den kanadiske øverstkommanderende til Moskva for å føre militære drøftinger med Stalin. Den kanadiske regjering hadde imidlertid i mellomtiden gransket planen og inntatt den samme negative holdning som de britiske forsvarsgrensjefene.

Den 24. september ble Alanbrooke kalt til statsministerens kontor der han fant Sir Winston nedtrykt over et telegram han hadde mottatt fra den kanadiske statsminister Mackenzie King. Churchill uttalte da at en krigføring med USA på den ene siden og Sovjet-Unionen på den andre var altfor tungvint, og at man like gjerne kunne sette seg ned og vente på at oppgavene skulle melde seg. Ingenting er vanskeligere enn å forsøke å gjøre noe, og ingen gjør noe annet enn å skape vanskeligheter, sa Churchill.

Erling Bjørnson håper på en lysning, — om aldri så liten

«Det vil bringe lys ind, hvor tør kun mørke og ufordragelighet fandt spiring»

*J. Lærum redaktør Brugleholten.
Jeg vil takke for den redaksjonelle artikkel i siste nummer
Din venn Erling Bjørnson*

regnet foran denne oppgave, og denne økede motstand skyldtes sant å si vår flyktende regjering! Også denne handling er det sørgelig nok å måtte anføre på denne re-skyldtes skyldnerkonto, og den veier særlig tungt på grunn av sine følger. Allerede før denne begivenhet hadde regjeringen «dumpet til eksamen» på grunn av sin uduelighet og naivitet, og ved denne anledning dumpet den også i morallære! Og hele folket står egentlig som medansvarlige, fordi de jo helt frivillig hadde godkjendt dette styre. Det koster å ha et «demokrati» — i gåseøyne!

Jeg kan så godt forstå Ny-gårdsvoldregjeringen! Allerede da den forlot landet på et britisk krigsskip, følte dens medlemmer seg sannelig ikke store — men forhåpentlig skyldbetyngt!

Men så kom redningen, da de hadde satt seg vel tilrette hos sitt nye vertskap, og redningen var — den totale krig! Denne var jo en helt ny oppfinnelse fra de alliertes side og foranlediget ved tyskernes besettelse av en hel rekke land og landsdele. Det måtte ikke lykkes dem ved Haagerkonvensjonens hjelp og de

regjering et skoleeksempel på hvordan traktater og konvensjoner brytes, og denne gang gjaldt det nettopp Haagerkonvensjonen! Hva var da naturligere enn at vår før så betregnte Londonregjering ga etter! Den påførte ganske visst derved sitt eget lands befolkning økede materielle tap, økede lidelser og dessuten tapet av mange dyrebare liv på begge sider av den hjemlige «front», men hva hjalp det, når det på den annen side vinket så mange lysende perspektiver!

De ville ikke lenger risikere å komme hjem som anklagede og bli stillet for en krigsrett, de ville komme som anklagere og dømme andre!

Ved denne nye innstilling av «fronten» kunne de styrende tilhengere av ro og orden i hjemlandet tross alle gode gjerninger i sin tid bli straffet for å ha «brutt landets forfatning» og for å ha «hjulpet fienden», for vi var etter den nye terminologi tross den norske armees totale kapitulasjon fremdeles i krig med tyskerne!

Nå gjaldt det bare å lage litt om på lovene, så alle «skyldige» kunne rammes, og dette ble i alle hemmelighet

Norsk-tysk avtale av stor rekkevidde

Hva med våre historiebøker?

En kulturavtale mellom Norge og Vest-Tyskland er ratifisert og dokumentene utvekslet. Avtalen går blant annet ut på, skriver Aftenposten, en øket utveksling av studenter og forskere, og de to land forplikter seg også til å fjerne diskriminerende innhold fra historiebøkene.

Dette må sies å være meget

interessant, i alle fall for skolebarna, at de skal slippe å lære utenat de digre skrøner som Norge og krigen 1940—45, som inntil nå er blitt dem pådyttet. Den systematiske forfalskning og fortielse, som nå i 12 år har bredt seg i historiebøker, litteratur og film skal der altså nå gjøres en slutt på.

Hva skal man så gjøre med

den ungdom som i 12 år på skolen er blitt foret med bare løgn og dikt?

Skal de innkalles til re-petisjonsøvelser, på samme måte som soldater, og lære ny historie?

Det må på et normalt menneske virke underlig, at Norge må skrive om sin historie, som en betingelse for kulturavtale med Tyskland. Skal

man nå legge den britiske framstilling til grunn? England har ikke været nervøs for å tilstå sin brøde. Der har man åpent innrømmet at man med fullt overlegg og stor sluhet narret Hitler til et gjengjeldelsesangrep på Norge. At man ved list fikk Tyskland til å reagere. At man narret nordmennene til å ta kampen opp, for å

forråde dem, så snart det passet de engelske planer. Da dette ble klart for Norge kom kapitulasjonen, og de ansvarlige stakk av. Vi justisoffere imøteser med stor spenning hvor langt Norge må gå når det gjelder å «fjerne diskriminerende innhold fra historiebøkene».

Den dag kan også komme, at Tyskland sørger for en lig-

nende avtale hvor det gjeller etterkrigsjussen (juksen).

Det er skandaløst, at vi i NS som holdt oss til folkeretten, ble straffet for dette, mens sabotører, franktirører og alminnelige kriminelle tyver og mordere går omkring og soler seg som store patrioter. En opprydning fra Tyskland på dette område, burde begynne med forlangendet om

Jeg vil takke for den re-daksjonelle artikkel i siste nummer av Vakt I drama - "Vi kan ikke forsøtte på å lede marsj". - Nei, det er det vi ikke kan - og her må vi finne den råd-bar vi må følge, å sette igjennom. - Tran der ved forhandling finner en lysning, om aldrig så liten, så sal-strålene kan på sine væk matets arv, og bringe lys ind, hvor før kun mørke og ufordragelighet fant spiring, ville det gi bråk og utribsling. - Fort blod idag fylder de krav vor ånd og lio brakte os i, under rampen for frihed og rollpendig hed. - Med hilsen til alle Bjørnson
 Oestestad
 11-2-54.

der han fant Sir Winston nedtrykt over et telegram han hadde mottatt fra den kanadiske statsminister Mackenzie King. Churchill uttalte da at en krigføring med USA på den ene siden og Sovjet-Unionen på den andre var altfor tungvint, og at man like gjerne kunne sette seg ned og vente på at oppgavene skulle melde seg. Ingenting er vanskeligere enn å forsøke å gjøre noe, og ingen gjør noe annet enn å skape vanskeligheter, sa Churchill.

Jøssing-navnet

Herr redaktør!

Det er forbløffende hva filologer kan komme til når de setter fantasien i sving. I nr. 6 har en filolog funnet ut, at jøssinger kommer av det svenske jösse, (hare), og at «de norske jøssinger betyr derfor rett og slett: De norske harer». Han ser også, at navnet kom først i bruk i 1940 om nordmenn «som kjempet mot tyskerne», og det er meg ikke lett å forstå at dette var haregjerning!

Nei, navnet har nok ikke en slik opprinnelse. Men det er riktig, at det ble lansert i Sverige:

I 1952 traff jeg i Stockholm den bekjente, nå avdøde professor Hugo Nicolas Pallin. Han var forarget over den norske politikk, som tvang tyskerne til å besette Norge. Denne politikk, sa han, var tydeligvis basert på en norsk karakterfeil: den nesegruse godkjennelse av all engelsk

Fort. side 3

å få seg tilstillet dokumentene i granskningen av Gulostens mord på 2 tyske soldater. Da ville Bonn få se hvor råttent rettsvesenet var anno 1945 og hvem som sørget for sine! Sannheten er sterk, den seirer til slutt.

Med det samme: Var det ikke på tide at vi også i Norge fikk en «avstalinisering» før utlandet påtvinger oss den?

Oslo, febr. 1957.

Telemarking.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG I KEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Churchills invasjonspaner mot Norge — en ulykke

Ordene over disse linjer er ikke våre, det er general Bjarne Øen som står for dem, og hans vurdering har vært stort oppslått i Dagbladet. De framkom etter at feltmarskalk Alanbrookes dagboksopptegnelser nå er blitt offentliggjort i London, se 1. side idag.

Det norske folk kan sikkert prise seg lykkelig over at det ikke vet hva engelsk invasjon og okkupasjon betyr. Hitlerokkupasjonen av Norge var hard nok, men likevel ingen ting mot hva vi hadde risikert under engelske bajonetter — i kamp om det norske territorium.

Vi markerer ikke dette for å yppe til antipati mot England, vi ønsker tvertimot å medvirke til samarbeide mellom alle folk, uten hensyn til Englands synder. Men vi kan ikke se bort fra at vårt land var i overhengende fare, både under den første og den annen verdenskrig, nettopp på grunn av de hensynsløse kampmetoder som anvendes mellom stormaktene. Disse metoder har desverre vært brukt også etter at seierherrene vestfra og østfra sto alene igjen på valplassen. Det er nok å vise til Kypren, Ungarn, Egypt, Kenya, Korea, Tibet og Algier. Overalt er det

seierherrene som har herjet og brendt og drept.

Det har virket sjokkerende å få vite at vårt land under krigen — av Churchill — var tiltenkt en invasjon oppå den invasjon vi allerede hadde. Etter alt å dømme ville en slik affære ha betydd blod og ulykker som aldri før i vår historie.

Nå ja. Churchills metoder har gjennom et langt liv vært preget av grenseløs kynisme. Når hans planer i dette tilfelle ble avverget, skyldtes det ikke ham selv, men alene den ting at han hadde nøkterne militære rådgivere, deriblandt også norske. Det var forresten ikke nok med råd i så måte, de satte hardt mot hardt for å få hans ville planer forpurret. Vi er imidlertid ikke så blåøyet at vi tror det var av hensyn til norske liv og norsk eiendom — at de satte seg mot invasjon, men fordi de anså planen som ugjennomførlig.

Under krigen hadde engelsk propaganda det travelt med å framstille Hitler som en militær dilettant, ikke minst når det gjaldt Norge. Etter de opplysninger som nå foreligger, takket være Alanbrooke, er vi redd for at glansen vil fortape seg også når det gjelder Churchill, ikke minst her i Norge.

Nationen legger ikke fingrene mellom

Ellers er det vår mening at Arbeidstjenesten bør gjenoppbygges.

Viser til og påtaler høyst eiendommelige rettsprinsipper

Det var kraftige saker Nationen serverte sine lesere på lederplass sist mandag. Vi tillater oss her å gjengi artikkelen i sin helhet:

Av og til hender det ting som får en til å fundere litt på om den rettssikkerheten vi bryster oss av å eie her i landet, er så fullkommen i ett og alt som vi gjerne vil ha den til. Det virket nok i den retning når Høyesterett nylig fastslo at en vanlig norsk borger er helt vergeløs om en stortingsmann føler trang til å injurere ham fra Stortingets talerstol, ikke en gang et forsøk på mortifikasjon har han anledning til. Og dog er dette småtterier forsåvidt som en må gå ut fra at slike utskielser fra Stortingets talerstol alltid vil høre til unntagelsene. Langt alvorligere er den rettsutrygghet en nylig avsagt dom i Oslo byrett avdekker, og som overretts-sakfører Vries Hassel nettopp har behandlet i en artikkel i Dagbladet.

Dommen berører en forvaltningssak der sakføreren krevde å få se de dokumenter hans motpart, et offentlig direktorat, bygde på. Særlig gjaldt det offisielle brev fra en tjenestemann til en over-

ordnet instans. Saksøkerens anmodning ble først avslått av direktoratets sjef, og det med den nokså eiendommelige grunngivning at de offisielle brevene det her var tale om inneholdt ting som muligens kunne oppfattes som ærekrenkende! Da saksøkeren naturlig nok ikke følte seg særlig beroliget av denne forklaring, ble spørsmålet forelagt en ekspedisjonssjef i Justisdepartementet som på stedet gav direktoratet med-

Hvor er det blitt av 6-mannskomiteen som skulle undersøke om de rettslige garantier for enkeltindividet er tilstrekkelig utformet?

hold. Og nå har altså Oslo byrett fastslått dette som gjeldende norsk rett.

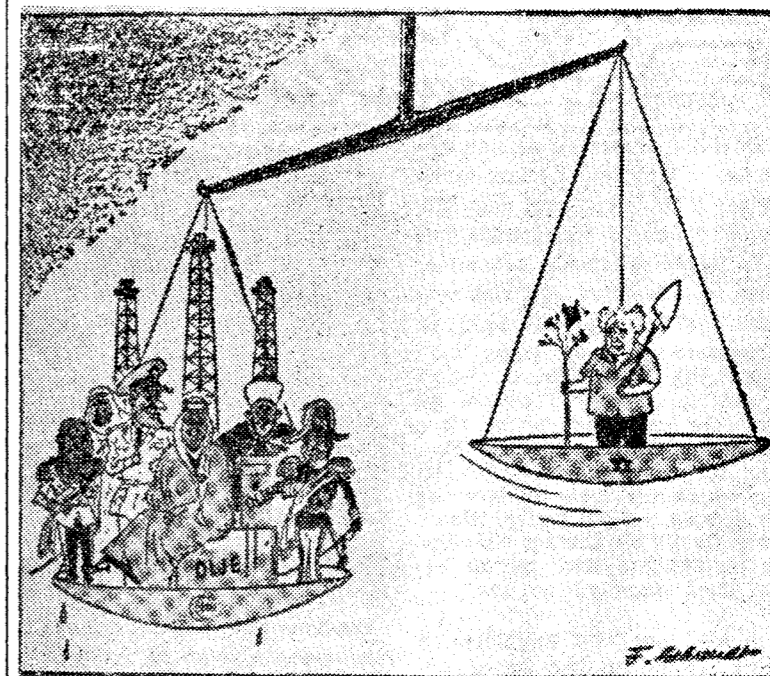
Det spørrs om mangt og meget i Norges storting, og ikke alt synes så overdrevent viktig heller, men her synes vi nok at en temmelig kraftig etterspørsel var på sin plass. For hva i all verden er det for et «retts»-prinsipp vi her knesetter. Den simpleste forbryter, den usleste brenne-

vinsgauk, har krav på å se og høre alt som kan anføres mot ham i hans oppgjør med samfunnet, nåde den dommer som satte seg ut over det. Men en vanlig norsk borger som kommer opp i en forvaltningssak med et eller annet offentlig «vesen», han kan etter denne dom risikere at de dokumenter som avgjørelsen hviler på blir holdt hemmelig for ham. Selv om saken er av livsviktig betydning for hele hans velferd. Og hvorfor skal de hemmeligholdes? Jo, for eventuelt å beskytte vedkommende tjenestemann som har utferdiget dokumentene mot å stå til ansvar for sine anførsler.

Her åpner det seg i sannhet eiendommelige perspektiver. Som den papirmølle vårt moderne samfunn er blitt, og med dets stadig økende trang til å spille forsyn på alle mulige felter, kan ingen norsk borger være trygg for før eller senere å komme opp i en eller annen forvaltningsmessig kontrovers med myndighetene. Tenk bare på det mylder av saker statens forkjøpsrett etter den nye jordlov vil komme til å skape. Men administrasjonen skal i egen maktfullkommenhet kunne bestemme om og i hvilken grad skriftvekslingen saken har avstedkommet mellom de forskjellige offentlige instanser skal stå til disposisjon for den annen part!

— Det er 6 — seks — år siden Justisdepartementet satte ned en komité som blant annet fikk i oppdrag å «undersøke om de rettslige garantier for enkeltindividet er tilstrekkelig utformet». Var det ikke snart på tide å bringe på det rene om denne komité er hensøvet for godt el-

Tenkte vi det ikke!

..Slik fremstilles «uskyldigheten» Israel i nærsagt hele verdens presse, tiltrots for den israelske hærs overfall på Egypt. Nei, det er ikke spaden som er kjennetegnet på ånden i Israel, da heller mitraljøsen og appetitten på nabolandenes gods.

En mann ved navn Henrik Thrap-Meyer har i Farmand foreslått Ben Gurion til Nobels fredspris. Er han sjuk på både kropp og sjel denne Thrap-Meyer? Verre hån mot Nobels tanke og ide har vi ennå ikke sett. Verst er det at forslaget kommer fra en nordmann. Det er Norge som er betrodd utdelingen av fredsprisen, et ærefullt oppdrag. Halvtomsete forslag fra norsk side virker derfor nedslående, det kan vel ikke herske mer enn en mening om det.

Fritt Slag

Skyt ikkje sporv med kanoner! **Hvor mange liv har statsrådene av 1940 på sin samvittighet?**

Herr Skuggevik tek so hardt i veg når det gjeld Øverland. Ein kjem i tanke på då smeden skulle knuse «fanden i nøtta»

Jeg blar i mitt leksika, bokstav

Terminliste

24. februar: Parlamentsvag i India. Fortsetter til 14. mars. Hele

Høyesterett i folkets

Mektigere enn atomet!

Den største kraft på denne jord utløses av en sjel som tror.

Atomets spaltning, vet vi, kan utløse hele verdens brand.

herrene vestfra og østfra sto alene igjen på valplassen. Det er nok å vite at Norge ikke er garn, Egypt, Kenya, Korea, Tibet og Algier. Overalt er det

takket være Alanbrooke, er vi redd for at glansen vil forsvinne også når det gjelder Churchill, ikke minst her i Norge.

Terminliste

24. februar: Parlamentsvalg i India. Fortsetter til 14. mars. Hele 193 millioner kvinner og menn har rett til å delta i valget av 494 medlemmer av forbundsparlamentets underhus — Lok Sabha — og 2 906 representanter til 13 delstatsparlament. Om bare 51 prosent av de stemmeberettigede deltar i valget — som tilfellet var ved de første valgene, som fant sted vinteren 1951—52 — vil det bli avgitt 96,5 millioner stemmer. Det er denne store velgerskaren som gjør India til verdens største såkalte demokrati. Tilveksten av nye velgere på 5 år er 20 millioner!

28. februar: Romerike ættehistorielag m. fl. sender ut et større festskrift i anledning Asbjørn Dørumsgards 70. årsdag.

Første uke i mars: Martin i Elverum.

4. mars: Landbruksuken, Oslo åpner. Det blir tre samtidige maskinutstillinger.

6. mars: President Theodor Heuss reiser på besøk til Eisenhower. Og Adenauer til Teheran etter innbydelse av den persiske statsminister.

8. mars: Møte i Norsk Kirkeakademi, Oslo, om «Østens sosiale revolusjon». En utfordring til Vestens folk». Innledere: Sogneprest dr. Thorleif Boman og redaktør Thorolf Elster.

16. mars: Rogalandslaget i Oslo har sin tradisjonelle årsfest.

21. mars: President Eisenhower og Macmillan møtes til forhandlinger på Bermuda.

14. april: Riksdagsvalg i Danmark.

27. april: Lyonmessen åpner.

27. april: Stormønstring av sveitsisk industri i Basel. Messen er åpen til 7. mai.

13. juni: Hallinglaget i USA har 50. års-fest ved Concordia College, Minnesota.

10. august: Nordisk landbruksmøte åpnes på Kleiva Landbruksskole, Sortland.

— Brasil har gitt USA tillatelse til å bygge en observasjonsstasjon for fjernstyrte projektiler på Fernando de Noronha-øya, 360 kilometer nord-øst for kystbyen Natal.

Høyesterett i folkets bevissthet

Midt under 9de april-dagens regjeringsmessige tomrom rasket Quisling sammen noen menn og utropte sin private «regjering». Tyskerne ble ikke mindre overrasket enn vi andre. Og da tyskerne tvang Quisling til å trekke seg etter kort tid, ble han gjennom NRK takket av formannen i Høyesterett, Pål Berg — for utvist fedrelandssinn.

Den samme Pål Berg gjorde forgjeves forsøk på å avsette Kongen og regjeringen Nygaardsvold. Han gikk også sterkt inn for Administrasjonsrådet som med tyskerens velsignelse avløste Quisling og avla lojalitetserklæring til Terboven.

Pål B. ble etter hvert Heimfrontens leder og hadde sin andel i den provisoriske landssvikanordningens tilblivelse.

Han var av den grunn ugild som dommer i enhver sak der landssvikanordningen ble anvendt.

Han var ugild som dommer i Quislings landssviksak av samme grunn — og fordi han offentlig hadde takket Q. for utvist fedrelandssinn.

Dessuten hadde han selv forbrutt seg mot konstitusjonen da han ville avsette Kongen og regjeringen før kapitulasjonen.

Og endelig hadde han forbrutt seg mot «Lov om straff for handlinger som påtales

Forts. side 3

Mektigere enn atomet!

Den største kraft på denne jord utløses av en sjel som tror.

Atomets spaltning, vet vi, kan utløse hele verdens brand.

En større kraft utløses vil ved hjertets tro og hjerters ild!

Den kraft som springer frem fra ånd har verdens fremtid i sin hånd!

Ved åndens makt kan du bli sterk og øve åndens kjempes verk!

Den største kraft på denne jord utløses av en sjel som tror!

*

Fra gammel tid der er en blodets rett som gjør et folk ved blodets bånd til ett.

Ved sverdets egg, ved drap og brøderstrid ble folket føyet sammen i sin tid.

Det var nødvendig at den sterke mann ved sverdets egg tok makten i sitt land.

De dager komme vil — av alle sett — da makten bøyer kne for åndens rett!

For sterkere enn blodets, stammens bånd er hjerters møte, kjærlighetens ånd.

KAI NORMANN.

Ragnar Vold i Dagbladet

Nå er tydeligvis noen Churchill-beundrere blitt harme fordi hemmeligheten om Norge-planene er kommet fram, liksom ikke alle liker de opplysningene som i sin tid kom fram i Martinsens rapport og senere i Trygve Lies bok om Churchills holdning til Norge. Men det er nå engang en kjensgjerning at det fins land Churchill elsker mer enn Norge.

— Hjalmar Schacht, finansge-niet som hjalp Hitler, lever ikke lenger på fangekost. Da han nylig feiret sin 80. årsdag hadde han

Det er du og jeg som betaler kalaset

Ambassadør Per Prebensen og frue gav tirsdag en middag for hertuginnen av Kent og hennes datter, prinsesse Alexandra. Blant gjestene var prinsesse Margarita av Baden, Lord og Lady Salisbury, Nederlands og Cubas ambassadører, stedfortredende understatssekretær i det britiske utenriksdepartement samt Sir William Hayter. Herr C. Peto Bennett, oberst Krefting og frue og handelsråd ved den norske ambassade, Pauss og frue, var også tilstede.

over 100 gjester og de ryddet et bord med bl. a. tunge, hummer, asparges, fylt kalkun, salat og andre grønnsaker samt en kjempe-

— Det er 6 — seks — år siden Justisdepartementet satte ned en komité som blant annet fikk i oppdrag å undersøke om de rettslige garantier for enkeltindividet er tilstrekkelig utformet». Var det ikke snart på tide å bringe på det rene om denne komité er hensovet for godt eller om den bare har tatt seg en litt for ettertrykkelig mid-dagslur?

NASJNALMONUMENTET.

En enstemmig jury har valgt Gunnar Jansons utkast (motto «Båten og brottet»), og gitt ham 1. premien på 12 000 kroner. Skal reises på Akershusområdet i løpet av 3-4 år.

MINNESMERKENE

— Det var da hyggelig for Janson dette.

— Ja, men tenk på alle de andre da stakkars — innpå et halvt hundre — som falt igjennom. Og nå blir det vel ikke flere minnesmerker over falne.

— Kunne en ikke lage en konkurranse om minnesmerke over falne billedhoggere?

(Fra Dagbladet).

Jøssing-navnet

Forts. fra side 1

vilkårighet, således nøytralitet-krenkelsen i Jøssingfjord. Derfor hadde han, Pallin, i et svensk blad lansert navnet Jøssing som passende på de anglophile nordmenn som kryper for alt engelsk. Pallin nevnte uttrykkelig, at han var navnets oppfinner. Og det er ingen dårlig fadder, våre kjære jøssinger der fikk. Ved sin død for et par år siden, fikk han de mest rosende nekrologer i store Stockholmsblader.

11/2—57.

E. BLEHR.

— Kommunistpartiet i Saar er is-anretning. Alt dette ble skyllet ned med oceaner av rhinsk-vin, fransk rødvin og tysk champagne.

Skyt ikkje sporv med kanoner! Hvor mange liv har statsrådene av 1940 på sin samvittighet?

Herr Skuggevik tek so hardt i veg når det gjeld Øverland. Ein kjem i tanke på då smeden skulle knuse «fanden i nøtta». — «— Må ha forstått —». — Er det «ekkoet» etter «den solemske jernbyrd» som går igjen mellom dei norske fjella?

Om det er slik å forstå at han æreskjeller meg — eller den han meiner står i «utilbørlig» forhold til «fienden», so er vel eg same «fanten», eg skal ikkje vere snauare på det: Eg takkar hermed ogso herr Skuggevik for at han ærleg syng ut med det han tenkjer og forstår som rett. Det er ein god norsk eigen-skap. Det er greidt med slike ein veit kvar dei står. Og ikkje har herr Skuggevik endå kome med opplysningar om herr Øverland som er i den grad kompromitterande at eg finn grunn til å trekkje attende mitt «diplom» påteikna: «takk og ære». Då eg las om den presten det står om på siste side i «Folk og Land» nr. 5 kom eg i tanke om at kanskje har Ø. vore skarp nok til å gjennomskoda slike karar på eit tidleg tidspunkt.

«Det du er vær fullt og heilt, ikkje stykkjevis og delt». Me må finna fram til realitetane, — ikkje late oss forvingle av namn og etikettar. Lat oss få auga på mennesket bak nemnet.

Sigurd Lyngstad.

blitt forbudt, fordi Saar nå er en del av Vest-Tyskland.

— Palle Brunius, Pauline Brunius' sønn, blir radioteatersjef i Sverige i løpet av året, etter Herbert Grevenius, som trekker seg tilbake etter å ha vært sjef i 7 år. Palle Brunius er 47 år og har vært ansatt i Sveriges radio i 21 år, senest som Grevenius' nestkommanderende.

Jeg blar i mitt leksika, bokstav D, dødsstraff — opphevet i Norge 1905, siste straff fullbyrdet i 1875. «I krigstid er dødsstraff anvendelig i visse tilfelle, i fredstid er dødsstraff alene anvendelig overfor statsråder som under misbruk av, eller etterlatenskap i sin embedsstilling foranlediger at noen mister livet». — Les disse injer og der vil falle skjell fra dine øyne. Syndebukken i ørkenen var engang nødvendig som avløp for folkets synder. Historien gjentok seg i 1945, bare med den forskjell at det var ikke nok med en. Mange mange måtte tas!

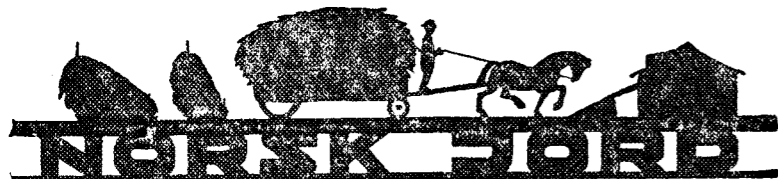
Hvor mange liv hadde statsråder fra 1940 på sin samvittighet? Jeg bare spør, mitt kall er ei å svare. Merkelig nok kom disse herrer igjen i 1945 og fortsatte der de slapp. Da deres synder var store, trengte de mange syndebukker, og de fikk dem også, det sørget vårt lands jurister for. Et slikt uår i foket har vel neppe forekommet siden vårt fok begynte å skrive sin historie. Men nå er det roligt omkring dette «rettsoppgjør» og de gamle «statsråder» svæver over vannene inntil det engang blir lys. Med rette klages det over store skatter, kronen blir mindre og mindre, rustningene vokser oss over hodet, kirkene står tomme, ungdomskriminaliteten øker, og det oppsplitende jag likeså. Her er likesom ikke lenger noen glede eller velsignelse med å tjene eller bruke penger. Menneskelivet består bare i rekorder, på land og sjø, og i luften. Hvor er de gode tider, da enhver levde trygt under sitt fikentre og sin vingård?

Trusler og barbari har snart delt verden i to leire som står ferdig til sprang mot hinannen, rustet med en djevlsk makt, stor nokk til å øde hele verden. Når skal det lysne såpass at folk atter ser forskjell på løgn og sannhet, på rett og urett?

Belarn 16. febr. 1957.

A. C. M.

— Velferdsstaten: Husmødrene i drabantbyene rundt Oslo sliter hardt, ofte har de en times vei til kjøpmannen.

Det hevdes at Norges Bondelags hovedkontor har samlet inn meldinger fra hele landet over de produsenter som brøt ut da jordbruksorganisasjonene ifjor høst sendte henstilling til alle produsenter om å stanse tilførselene av kjøtt og flesk i forbindelse med striden om jordbruksavtalen og produktprisen. Dagbladet Rogaland opplyser at det fra noen av bondelagene i Rogaland-bygdene er kommet henstilling til Rogaland Bondelag om at man bør offentliggjøre gjennom avisene navnene på dem som brøt parolen under leveringsstansen. Henstillingen fra lagene er sendt videre til hovedkontoret i Oslo.

I en uttalelse til Rådet for internasjonalt økonomisk samarbeide konkluderer Landbrukets Sentralforbund med at det anser det for meget vanskelig for Norge å holde seg utenfor dersom England går med i et europeisk frihandelsområde. Sentralforbundet råder imidlertid meget sterkt til at det vises varsomhet og tilbakeholdenhet under forhandlingene og ber om at det må bli arbeidet alvorlig for å holde jordbruksvarene utenfor frihandelsområde-bestemmelsene. Et frihandelsområde, slik som det er skissert, medfører meget store farer og betenkeligheter for jordbruket, — og vil kunne få store beredskapsmessige og befolkningsmessige konsekvenser. Sentralforbundet tror ikke det vil være mulig å gjennomføre på en tilfredsstillende måte de avtaler som gjelder mellom næringen og myndighetene dersom jordbruksvarene skal tas med i frihandelsområdet, og det finner at man fra norsk side bør ta bestemt standpunkt mot forslaget.

Nytt forskerarbeide av Olav K. Opsahl

Interessant kapitel skrevet av John Hvitsand

Vår gode venn, ættegranskeren Olav K. Opsahl fra Flå i Hallingdal — som har så mange velskrevne gårdshistorier og ættesagaer på samvittigheten, har nå gjort ferdig et nytt større arbeide, nemlig «Gulsvik Gård og slekt gjennom 500 år». Gulsvik-

interessant avsnitt i verket handler om betydningen av navnet bonde i middelalderen, skrevet av teledølen John Hvitsand, fra Bø i Telemark, — også han er mann som er kjent for sitt gullgraverarbeide i Riksarkivet.

Röhm-kupets eksekutører settes på tiltalebenken

Hitler var redd for SA - med 4,5 mill. mann

En av de mest dramatiske begivenheter under Hitler-regimet — det såkalte «Röhmkupet» — vil etter årelange undersøkelser komme fram i en mordprosess i nær framtid i München. På tiltalebenken vil det komme til å sitte to menn — den 64 år gamle Sepp Dietrich, tidligere kommandør for Leibstandarte Hitler og nå kontormann, og den 59 år gamle Michael Lippert, tidligere kommandant for SS-mannskapene i Dachau, nå innehaver av et vaskeri i Wuppertal.

De to tiltalte spilte en framtrædende rolle under det blodbadet som Hitler satte i gang forholdsvis kort tid etter maktovertakelsen for å knuse den siste rest av opposisjon innenfor sitt parti.

Statsadvokat Karl Weiss som blir aktor i saken, har arbeidet i sju år med forberedelsene til prosessen. Om lag et tusen vitner er blitt avhørt. Under rettssaken vil noen av disse komme i vitneboksen, bl. a. Werner Best, som var Danmarks Terboven, og likedan Gestaposjefen Rudolf Diels.

Hitler redd for SA's makt.

Av statsadvokatens materiale — som forøvrig er av atskillig historisk verdi — går det fram at forholdet mellom Hitler og SA-stabsjef Röhm lenge hadde vært spent. Röhm var monarkist og offiser, og Hitler var redd at SA som talte 4,5 millioner mann, skulle svinge seg opp til en selvstendig maktfaktor. Til dette kom alle ryktene om korpsets og sjefens homoseksuelle utskielser.

Etter grundige forberedelser slo Hitler til. Han ga ordre til Röhm om å innkalle den høyeste SA-ledelsen til et møte i Bad Wiessee i Bayern. Det het at møtet skulle drøfte klagemål som var reist mot SA for overfall på en utenlandsk diplomat.

Men samtidig mobiliserte Hitler sin livgarde under Sepp Dietrich, og om morgenen 30. juli 1934 ble Röhm og hans nærmeste medarbeidere bokstavelig talt tatt på senga. Det har tidligere vært antatt at Röhm ble skutt mens han lå i senga, men det er nå klarlagt at han ble ført til et fengsel. Neste dag kunngjorde Hitler fra «Det brune hus» i München at det var gjort kort prosess med Röhm og de ulydige.

Samme dag som dette ble offentliggjort, reiste Sepp Dietrich med en eksekusjonspeletong på 15 mann til fengslet i Stadelheim, hvor mange av fangene satt.

Skutt i sellene.

Etter en liste som forelå ferdig, ble dørene til seks av sellene åpnet, og Dietrich kunngjorde: «Føreren har dømt Dem til døden. Heil Hitler...» Deretter smalt skuddene, og blant de myrdede var to politipresidenter.

Dagen etter oppsøkte tiltalte Michael Lippert to andre SA-førere i fengslet. I Röhm's selle la de et nummer av «Völkischer Beobachter» på bordet, og ovenpå det en revolver. De ventet i ti minutter, men Röhm lot ikke til å ha forstått, og så skjøt de ham ned.

Nå nekter Lippert at han noen gang har skutt på Röhm, men personalet i fengslet motsier ham.

Sepp Dietrich har tilstått. Begge tiltalte nå for medvirkning til mord. Forsvareren deres sier at Tyskland var erklært i unntakstilstand da mordet ble begått. Til dette svarer statsadvokaten at unntakstilstanden som kostet 200 menneskers livet, nettopp ble motiver med «Röhm-kupet».

Vår kilde er en melding fra München til Arbeiderbladet.

Høyesterett

Forts. fra side 2

ved riksrett», den av 5/2—32 — § 17.

I betraktning av Pål Bergs gode vilje, utvilsomme fedrelandssinn og høye alder, skal vi ikke gå nærmere inn på dette, — men bare minne om hvor sjokkerende det virket på oss da vi leste om at den samme Pål Berg fungerte som dommer i høyesterett (sammen med Fougner, Bahr, Klæstad og Stang) da dødsdommen over Quisling ble stadfestet.

Etter det som foreligger, ymtet vistnok hverken de nevnte dommere eller aktor eller forsvarer et eneste ord om herr høyesterettsjustitiarius Bergs ugildhet?

Når først blodhevn skulle brukes i fredens Norge, reagerte selv ikke jeg nevneverdig på denne dødsdommen. Q. var jo selv ikke prinsipielt motstander av blodhevn.

Men jeg reagerte da, — jeg reagerer nå, og jeg vil alltid fortsette med å reagere sterkt overfor enhver senkning av lovens kvalitet og rettspleiens nivå.

At en tidligere håndbøtt

3237

Vi har som ny adresse for brev, abonnent og post til Folk og Land, boks 3237, Sagene, Oslo.

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske
kapitulasjon

10/6 1940

og

Krigføringsproblemet
1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kiershowsgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen).
Pris kr. 5,—.

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

**ELIMA
Tobakksforretning**

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigt.

**FALERS
Motoroil**

HVER DRAPE SMØRER og koster bare kr. 2.45 pr. l. — men forlang brosjyre o.s.v.

CONTINENTAL
OLIECOMPANI
Postboks 5141. Oslo N.V.

Kontor med

Skogssagen
«PARTNER-56»
(Tidl. Be-Bo)

Våre mange kunder kan ikke nok få fullrost denne udmerkede svenske sag. Vi sender så gjerne brosjyre.

Betalingen kan deles

H. Snaprud & Co
Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

Elever i fiolin
og samspill

Jim Johannessen

Hjelmgate 2 b

Telefon 46 35 07

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

VED BESØK I EGERSTUND

overnatt på

Victoria Gjestehjem

Strandgt. 41 — Telefon 497

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega Longines, Certina, Lyra, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Høyesterett meldte
Hamsun inn i NS!

Uholdbart at de dømmende

Vår gode venn, ættegranskeren Olav K. Opsahl fra Flå i Hallingdal — som har så mange velskrevne gårdshistorier og ættesagaer på samvittigheten, har nå gjort ferdig et nytt større arbeide, nemlig «Gulsvik Gård og slekt gjennom 500 år». Gulsvik har ikke vært ute av ætta i løpet av disse fem århundreder! Eieren idag, Knut Amundsen Gulsvik, representerer det 15. leddet i rett nedstigende linje. Et viktig og

interessant avsnitt i verket handler om betydningen av navnet bonde i middelalderen, skrevet av teledølen John Hvitsand, fra Bø i Telemark, — også han er mann som er kjent for sitt gullgraverarbeide i Riksarkivet.

— USA har utvist den sovjet-russiske diplomaten Vasilii Molev.
— Hittil er 2 500 ungarske studenter plassert ved universiteter og høyskoler i vest.
— Penger gir ikke rettigheter, men plikter.

Gift gartner

eller gartnerarbeider søkes til sentralt beliggende gartneri i agurk, melon og tidlig friland. Kona bør kunne delta ute. Moderne leilighet, 3 værelser og kjøkken. Skriftlig henvendelse.

BJARNE SØRUM,
Reistad p. å.

Prost A. E. Hedem

STATSMAKTENES REVOLUSJONÆRE FORHOLD TIL GRUNNLOVEN

Iste opplag er revet vekk. 2net opplag langt på vei til å bli utsolgt. Send oss navnelister. Pris kr. 2, — pr. ekspl. + kr. 0,25. Benytt postgiro 150 28.

FORBUNDET

Postboks 3214, Oslo

UTREDNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL

Rätt om

Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28
OSLO

dröfte klagemål som var reist mot SA for overfall på en utenlandsk diplomat.

Nå nekter Lippert at han noen gang har skutt på Röhm, men personalet i fengslet motsier ham.

Høyesterett meldte Hamsun inn i NS!

Uholdbart at de dømmende vil ha både i pose og sekk

Brevveksling Arild Hamsun og Fanebust

I «Fanebustavisa» finner vi følgende:

Herr redaktør!
Jeg er et langt stykke enig i Deres artikkel, hvor De påviser at det er å rette baker for smed når professor Langfeldt blir hengt ut som ansvarlig for behandling av Hamsun. — Han utførte bare et oppdrag.

En annen sak er at professoren burde gitt avkall på dette lite ærefulle verv, så det er ikke ufortjent når også han rammes av historiens dom. Ifølge Hamsun selv gikk han dessuten lenger enn nødvendig og anstendig i sin observasjon («På gjengrodde Stier»).

Men den tyngste skylden hviler på Høyesterett som:

- 1) ikke tok hensyn til tiltaltes «varig svekkede sjelsevner», og
- 2) fradømte ham hans formue som medlem av NS — uten bevis.

Det viser seg uholdbart når de dømmende ville ha både i pose og sekk. Først skulle verden få vite at dikteren var utilregnelig og uansvarlig for sitt standpunkt, og siden skulle han gjøres tilregnelig og ansvarlig for samme standpunkt. For å få til dette siste måtte Høyesterett melde Hamsun inn i NS.

Etter min mening er allikevel dommen over Hamsun tilgivelig — sett på bakgrunn

av den forvirringen som rådet på den tiden. Og forbrytelsen mot Hamsun blir først fullbyrdet ved myndighetenes hårdnakkede uvilje mot revisjon.

Utviklingen viser seg å gå i den retning at fler og fler blir klar over at Hamsun ikke var noen landsforræder. Og i dag er det bare de implisertes lille prestisje som står iveien for revisjon.

Nørholm, den 3. febr. 1957.

Arild Hamsun.

*

Og eg for min del ser det slik at dersom det bare er de implisertes lille prestisje som står i veien for en revisjon, da kan det ikke være mange ukene før revisjonen er en kjennsgjerning, — for det er neimen ikke mange mikrobenes igjen av den prestisjen i dag. Den kan bare i noen grad gjenreises ved revisjon.

Mest infam syns jeg Arild Hamsun er når han tilgir Høyesterett — «sett på bakgrunn av den forvirringen som rådet på den tiden». — Så er det da sagt hva vi for lengst har ment og tusener har tenkt, at selv Høyesterett ga seg forvirringen i vold.

T. F.

— Peer Gynt er blitt stor suksess på Schiller-Theater i Berlin. Stykket er hittil oppført over 50 ganger. Heinrich Koch har stått for regien.

— Akvariet i Bergen skal bli Europas beste.

— Det er sannsynlig at 65 000 tonnere om få år vil dominere blant tankskipene.

brukes i fredens Norge, reagerte selv ikke jeg nevneverdig på denne dødsdommen. Q. var jo selv ikke prinsipielt motstander av blodhevn.

Men jeg reagerte da, — jeg reagerer nå, og jeg vil alltid fortsette med å reagere sterkt overfor enhver senkning av lovens kvalitet og rettspleiens nivå.

At en tidligere hårdkokt kommunist som Emil Stang var med og dødsdømte en nazistfører, virket heller ikke tiltalende på meg. Trolig ble net Emil Stang i kammen med årene, — men likevel —

Måtte så kongeriket Norges høyesterett fra nå av igjen evne å gjenerobre sitt høye stadi i folkets bevissthet.

Og i betraktning av at det nå er 17 år siden 1940 og 12 år siden 1945, vil det kanhende være på tide å takke hverandre for jevnt, la det gamle være glemt og det nye såvidt mulig bli bedre og bedre dag for dag.

Sandnes og Jærens Avis.

— Velferdsstaten: Vårt jordbruk får i år bare dekket 50 prosent av sitt kvelstoff-behov.

— Finnland har 75 mill. rubler til gode i Sovjet. Et mer arbeidsomt folk enn finnlenderne fins neppe på hele kloden.

— Overvåkingssjef Brix i Danmark er avsatt. Det rådet «avskyelige forhold i korpset»!

— En ny Gallup i England viser at 42 prosent av befolkningen vil emigrere. Intet under at eldre engelskmenn kjenner seg oppskaket. Men slik styrte Churchill og Eden.

— Forbundsdagen i Bonn har vedtatt en pensjonsforsikring for arbeidere og funksjonærer som betyr en forbedring på opp til 70 prosent. Reformens avgjørende punkt er at pensjonene heretter skal fastsettes etter produktivitet og følge lønnskalaen. I år vil det bli utbetalt 13,2 milliarder mark — ca. 22,5 milliarder kroner — etter de nye regler.

— Sjømannsprest Reidar Kobro, som mange av oss vil huske fra Flebu, hvor han holdt en rekke ypperlige forelesninger, er blant søkerne til det ledige kapellanembedet ved Grønland menighet i Oslo.

koster bare kr. 2.45 pr. l. — men forlang brosjyre o.s.v.

CONTINENTAL
OLIECOMPANI

Postboks 5141. Oslo N.V.

Kontor med telefon

søkes i Oslo.

Henv. Folk og Land.

FOTO

Reproduksjon etter gamle fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspektitt og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

S Y N N Ø V E L I E

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

Niels Juels gt. 31, — Oslo — Telefon 441498

Folk og Lands redaksjon

Kierschowsgt. 5 (på Sagene) ikke Treschowsgt.

Kontortid: kl. 9 — 16

NB! Redaktøren er bundet av arbeide på trykkeriet — som regel mandag og tirsdag, men kan kontaktes ved henvendelse til kasserer Reyter på telefon 37 76 96. Kontortid fredag fra kl. 10. Lørdag kl. 9—1.

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega Longines, Certina, Lyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Utvalg sendes portofritt

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlæge

MARTIN KJELDAA S

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Norske frimerker

fra okkupasjonstida ønskes kjøpt. Brukte og ubrukte. —

Få eller mange. — Skriv til:

T. AKLAND, Herre p. å.

FOLK OG LAND

«På høg tid»

Ingeniør John Lærum skal ikke stå ensom. Jeg også understreker av fullt hjerte hans artikkel, og han har i alle fall min hånd.

Det kan smelle når som helst. Vi som ikke eier kolonier eller annet maktbegjær forstår ikke det. Vi nordmenn vil gjerne ha noen å pisse på, slik som tyskere og svensker.

«Kan kun om en ting i verden de enes, — den at hver storhet skal styrtes og sternes».

Om A/S Nordisk Samband en gang ble virkelighet, så kunne vi, trots alt, se en dystert framtid i møte — med håp om å leve videre. Slik det

er idag, har vi bare utsikt til å bli emigrert — til Sibiria. Ikke bare vi fra NS, men de dugligste fra vårt folk.

Se på Estland, Letland, Litauen. Se på Polen, Øst Tyskland og Ungarn.

Fagerholm har nettopp vært i Moskva. Noe er i gjære.

Folk vil bare sove, eller krangle litt.

Noensyns kanskje at jeg også krangler litt nå, men jeg likte Lærum's appell. Vi trenger folk som sier det rette.

Hold fram som du stevner, Lærum!

Ola O. Furuseth

Anders Lange klager

Vi sakser fra Farmand følgende inserat fra Anders Lange:

Det står snart det samme i alle Oslo-aviser, bortsett fra kulturstoffet og klippingen fra amerikanske tidsskrifter. Den sitrende trang til å skaffe sin avis en nyhet som de andre ikke har samme dag, en trang som røber den sanne journalist — reporteren — er bokstavelig talt forsvunnet.

Vi regner da ikke med befaringssteder for mord og gjeteringer i den anledning. Da iles det til fra alle avishjørner. Men dette kanskje bare for å bringe avisen sin en halv spalte med ytterst ferske nyheter, er det praktisk talt ingen annen enn pressebyråene som driver med nu for tiden. Det var ikke slik for femti år siden.

Kan dette som ennu lokalavisene opprettholder, skyldes eksamensraseriet som også redaktørene plages av? En person som skriver norsk stil til S, ser sin livsstilling som gitt. Han vil bli «journalist».

Og han blir det som regel. Behøver han derfor ha den pirrende nyhetstrang i seg? (Man kunne stille det samme spørsmål til overlegene; om de anser en med S, på reallinjen (gymnasiet) som særlig skikket til legeyrket på grunn av sin skolekarakter? Jeg ville svare nei).

Og så har vi pressebyråene og fjernskriverne. Gjør ikke disse «journalistene» dovne?

Det forekommer en at saken burde luftes. For fortsetter det i samme dur, burde samtlige Oslo-aviser slås sammen, unntatt «Friheten» selvfølgelig, som henter sine nyheter bare fra misunnelsens rike.

Anders Lange er alltid aktuell, det er hovedsaken. Byråstoffet, likeledes de amerikanske tegneseriene er blitt en landeplage i norsk presse. Reportasjestoffet fra forbrivterverdenen i like måte.

Fra Danmark

Prof. Vinding Kruse drar hardt til felts mot det danske rettsoppgjør

Folk og Land varslet for ikke lenge siden at professor Sinding Kruse i Kjøbenhavn, snart var ventende med en ny bok — som ikke minst vilde interessere også innen våre rekker. Boken foreligger nå, og vi gjengir følgende avsnitt:

Af en Række fremragende Personligheder er der, som bekendt, rettet en skarp Kritik imod «Retsopgøret» i Tiden efter Befrielsen 1945, dels mod den saakaldte Forræderi- og Værnemager-Lovgivning og den Modstandsbevægelse, der satte denne Lovgivning i gennem og foretog Drab (Likvidationer) og Mishandlinger af mange uskyldige, og dels mod Domstolene.

Personligheder som Professor Poul Andersen, Højesteretsadvokat H. H. Bruun, Overretssagfører Dragsted, Stadsingeniør Forchammer, Rektor Gad, Højesteretsadvokat C. B. Henriques, Professor Hal Koch, Professor Oluf Krabbe, Retspræsident Rytter, Statsminister Erik Scavenius, Professor K. Sindballe o. a., har hver for sig rettet en vægtig Kritik snart mod den ene, snart mod den anden Side af dette Retsopgør.

Hvis man vil være objektiv retfærdig, kan man naturligvis, hvad nævnte Lovgivning angaar, til Forsvar for Rigsdagen, der vedtog denne, anføre, at denne Rigsdag handlede under et vist Pres fra Folkemassen, da den gik med hertil. Paa den anden side må det indrømmes, at den øverste lovgivende Forsamling netop i en kritisk Tid dog maa vise saa meget Mod, at den i alt Fald ikke lader sig tvinge til at gennemføre Love, der strider mod ethvert Kultursamfundets mest fundamentale Grundsætninger, navnlig skærpene Straffelove, derunder Love om Dødsstraf, med tilbagevirkende Kraft, og heller ikke tillader Retsforfølgning mod Administrationschefer og andre Embedsmænd for Handlinger, som samme Rigsdag og dens Udvalg selv havde gjort sig skyldig i eller billiget, uden at samme Rigsdags Medlemmer ogsaa anklagede sig selv og tog deres Straf.

Hvad Domstolene angaar, kan til deres Forsvar anføres, at de dømte efter de vedtagne Love, endvidere at der dog var enkelte Dommere, der i visse Tilfælde viste et betydeligt Mod til at gaa imod Strømmen, og endelig, at der i Retsopgørets seneste Periode i visse Sager viste sig en noget lempeligere Kurs end de første Perioder. Paa den anden side vil det en Gang for Historiens Domstol ikke objektivt kunne bestrides, at Domstolene i mange Tilfælde

Fru Bjoner og stortingsvalget

Fru Olga Bjoner har i Folk og Land rettet en appel til ofrene for rettsoppgjøret om å være våkne foran stortingsvalget, og bl. a. forsøke å få valgt personer som vil gå inn for en revisjon av rettsoppgjøret. Imidlertid synes fru Bjoner å overse at en velger i virkeligheten bare har et valg mellom partilister og ikke mellom personer. Riktignok er det så i prinsippet at en velger kan stemme på personer som ikke er ført opp på noen offisiell valgliste, og velgerne kan stryke navn på listen og sette andre i stedet, men hittil har det aldri hendt at slike forandringer har fått betydning for personvalget. Etter den nåværende valglov er det slik at den velger som ønsker å øve innflytelse på personvalget må være medlem av et politisk parti og delta under partiets nominering av kandidater. Den partiløse velger har således ingen sjanse til å medvirke til at en person som etter hans skjønn er særlig skikket som stortingskandidat skal komme med på listen. Skal noen av rettsoppgjørets ofre kunne øve noen innflytelse på personvalget er det således bare en farbar vei: gjennom et av de politiske partier. Jeg tror

Krigsteknikkens giganter har ført til endret status innen det militære forsvar

I Peenemünde i det skjenne år 1945 delte russerne og amerikanerne de derværende tyske vitenskapsmenn seg imellom. Den tyske overkommandos tilbud om frimarsj mot øst, for å holde Sovjett borte fra Midt-Europa, ble ikke engang besvart til trods for at de tyske armeer helt oppga kampen mot England—USA, og marsjerte mot øst.

Ved hjelp av disse krigsfanger har både russerne og amerikanerne bygget gigantiske våpen som den alminnelige mann liten anelse har om.

Jeg nevner to av dem:

1. De fjernstyrte «projektiler». Projektilene har en høyde på 30—40 m. Vekt ved starten 100—120 tonn. Flyvehøyde, da vannstoffbomben i den tredelte raket utløses, ca. 1300 km. Rekkevidde ca. 16 800 km (d.v.s. omtrent den tredobbelte avstand mellom Europa og USA. Hastighet 27 000 km. Giganten vil altså behøve ca. 37 min. for å bringe sin last fra Sovjetts ferdige baser til den annen side av Atlanteren, eller vise versa. — Dødsraketten «Atlas»

Efter 14 lange år måtte vi

overviner oseaner og kontinenter med en hastighet = 20 gange lydets hastighet. I utbygging og spesielt når det gjelder treffsikkerheten synes de tyske vitenskapsmenn i russisk fangenskap å ha nådd noe lenger enn sine landsmenn i USA. De fleste av dem står under et forferdelig press i Sovjet.

2. «Nærstyrte» raketvåpen. Disse våpen tar sikte på «nærliggende» mål. Skuddvidde: 8 000 km. Også disse projektiler fører vannstoffbomber. Deres virkning er tilintetgjørende. Hvor de treffer dør alt organisk liv i en radius på ca. 200 km. Fra sine utbygde baser ved Østersjøen behersker Sovjett idag hele Vest Europa med disse raketter, utviklet på grunnlag av V1 og V2. —

*

Under Suezkrisen henvendte ministerpresident Bulganin seg i et personlig budskap til statsminister Eden. Det heter her bl. annet: «Vi er fullt besluttet på å knuse angriperne ved makt og igjen «bringe fred i Østen og det nære Østen.

Vi håper at De i dette kritiske øyeblikk besitter den trekke de nødvendige sluttninger». Altså en ydmygende trussel mot England og Frankrike — ja mot hele Vesten. I de 48 timer England brukte for å bestemme seg

er det praktisk talt ingen annen enn pressebyråene som driver med nu for Sittelse Deors Okkupasjonsfor- femti år siden.

Kan dette som ennu lokalavisene opprettholder, skyldes eksamensraseriet som også redaktorene plages av? En person som skriver norsk stil til S, ser sin livsstilling som gitt. Han vil bli «journalist».

Fra et gammelt fangebrev

Hvert år som kommer og går er et håpets år — men bringer også mange skuffelser.

Jeg bebreider den eldre generasjon fordi den, tross alt det den strever med, ennå ikke har annet å by de unge enn krig, klassekamp, gamle dogmer, simpelt brennevin og sportsidioti. Jeg fordømmer aldeles ikke sporten, men sporten i dag drives ikke alltid for å skape en sunn frisk ungdom, men den brukes for å hindre ungdommen i å tenke alvorlig og selvstendig.

Vi lengter alle etter fred og frihet, men jeg kan forsikre deg om at det blir ingen fred og frihet. Fred og frihet kan ikke organiseres ved å organisere mennesker. Fred og frihet er en tilstand som begynner inne i oss. Slik som vi tenker, slik blir våre gjerninger, som vi sår så må vi høste. — Det er tanken som styrer viljen, derfor er det lite hjelp i å ville fred, vi må først tenke fred.

For hver dag som går blir det derfor mer og mer klart for oss at den fred som vi alle lengtet etter, og som vi trodde skulle bli til virkelighet da kanonenes drønn stilnet av, den fred er mer fjern enn noensinne. Det blir mer og mer klart at det ikke lar seg gjøre å lappe sammen den gamle samfunnsordning. Den gamle måte å tenke på, den gamle økonomiske vur-

Anders Lange er alltid aktuell, det er hovedsaken. Byråstoffet, likeledes de amerikanske tegneseriene er blitt en landeplage i norsk presse. Reportasjestoffet fra forbryterverdenen i like måte.

dering og de gamle dogmer holder ikke lenger stikk. Det som hittil har dannet grunnlaget for menneskenes tro, det blir tatt av den usikkerhetens stormbølge som skyller over jorden. Det gamle verdensbilde holder på å ramle sammen, menneskene tvinges til å ta et nytt skritt fremover på utviklingens vei, derfor er de klageskrik som lyder fra folkemassen idag, blandet med fødselsveer. Det skal bli en ny himmel og en ny jord, en ny ånd og et nytt menneske.

Fred på jorden blir ikke til virkelighet før menneskene river ned alle sekt- og partigrensener som nå skiller dem fra hverandre og rekker hverandre hånden i ydmyghet for livets lovmessighet.

Det er den samme lovmessighet som er forklart i de ord: «Det du vil at andre skal gjøre mot deg det må du gjøre mot dem». — «Som du sår slik skal du høste». — Med det mål du måler med skal du måles igjen». — Er det ikke klart at nettopp her ligger forklaringen på all krig, all fattigdom og all elendighet i verden.

—holm.

En 18 års gammel gutt er av engelskmennene på Kypem dømt til døden. Det er den 11. dødsdom på forholdsvist kort tid. 8 av de dømte er allerede henrettet.

— Det anses avgjort at vi får jernbaneferge mellom Kristiansand og Hirtshals. Er under bygning ved Pusnes.

at samme Rigsdags Medlemmer ogsaa anklagede sig selv og tog deres Straf.

Hvad Domstolene angaar, kan til deres Forsvar anføres, at de dømte efter de vedtagne Love, endvidere at der dog var enkelte Dommere, der i visse Tilfælde viste et betydeligt Mod til at gaa imod Strømmen, og endeligt, at der i Retsoppgørets seneste Periode i visse Sager viste sig en noget lempeligere Kurs end de første Perioder. Paa den anden side vil det en Gang for Historiens Domstol ikke objektivt kunne bestrides, at Domstolene i mange Tilfælde, selv i Sager, hvor Loven og Regeringens Anordninger, viste sig svage og lod sig paavirke af den ophidsede Folkestemning til at fælde Domme, der ikke sagligt lader sig forsvare. (Fra kapitel 17, s. 362).

Et land uten klasseskil- le og sociale skranker

De finske kvinner et kapitel for seg: heller leve uten menn enn uten frihet

Suomi er finnes eget navn på landet. Og Suomi betyr rett og slett myr. Med sine 60 000 innsjøer er Finland bokstavelig talt også de tusen sjøers land.

Og dertil skogenes land. Hovedveien Lappland fra Rovaniemi til Kilpisjärvi ployer seg 440 kilometer gjennom bare tykke skogen. Tømmer utgjør 85 prosent av Finnlands eksport til den vestlige verden. Finland var det første land som gjennomførte systematisk tilsyn med skogene. Men selvom jorda er karrig, er jordbruket ikke glemt. Man har funnet frem til den mest rasjonelle driftsform: en bruksenheter med tre fjerdedeler skog og resten jord. Omtrent halvparten av landets fire millioner innbyggere lever av jord- og skogbruk.

Den seige og hardføre finske folkekaraktaren er et resultat av flere faktorer: klimaet, topografien og det stadige politiske trykk. Finnene har alltid måttet være på vakt — måttet mure med sverd ved lend. Det særlige trekk i den finske folkekaraktaren som finnene selv kaller sisu kan vel rettst karakteriseres som et ukuelig pågangsmot som gir krefter til å prestere ting utover ens naturlige evner — en åndelig styrke sam-

sprenger de fysiske grenser. Det er denne sisu som har gjort det mulig å bevare landets suverenitet og den nasjonale egenart gjennom århundrerens stadige kamp mot russisk utslettelse.

Det finnes ikke sosiale skranker eller klasseskilte. President Paasikivis far var kolonialkjøpmann. Kekkonen er sønn av en gårdsbestyrer, innenriksminister Leskinens far var snekker og utenriksminister Virolainen har selv vært gårdsgutt i Karelen.

De finske kvinner er verdt et kapitel for seg. De fikk stemmerett allerede i 1906, som de første i Europa, og fikk 19 representanter i Finnlands første riksdag i 1907. Idag er det ca. 30 kvinner blant riksdagens 200 medlemmer.

Krigene har kostet Finland så mange menn at det idag er nesten like mange enker og enslige som det er gifte.

(I Norge er forholdet omtrent fire til syv). De finske kvinner har således betalt en høy pris for krigene, men de har aldri vært i tvil: heller uten menn enn under kommunistisk herredømme.

Med iver og dyktighet har de da også overtatt en stor del av mennenes arbeid og byrder: 85 prosent av Finnlands farmasøyer,

at en person som etter hans skjønn er særlig skikket som stortingskandidat skal komme med på listen. Skal noen av rettsoppjørets ofre kunne øve noen innflytelse på personvalget er det således bare en farbar vei: gjennom et av de politiske partier. Jeg tror denne vei vil falle vanskelig for mange av oss.

Bjerka, 5/2 1957.

Vennlig hilsen
John Sand.

Efter 14 lange år møtte vi Ivar!

Sist lørdag måtte vi sette kryss i almanakka. Hvem andre støtte vi på i Oslo sentrum enn Ivar Kohler-Svendsen? Det er 14 år siden han sist var hjemme, dengang på besøk fra fronten. Ivar lever altså i beste velgående. Er gift og bosatt i Tyskland. Han hadde opplevet mye, men var altså kommet velberget gjennom alle farer. Selv spurte han etter flere, bl. a. kompanisjef Karsten Sveen, og Bjørn Brevik fra Bergen. Hvem kjenner Bjørns skjebne? For dem av Ivars gamle venner som gjerne vil skrive til ham, har vi hans adresse. Henvendelse redaksjonen i Folk og Land.

Intet hat er så voldsomt som uvitenhetens hat mot videnskapen. Galileo Galilei.

Hvor solens stråler ikke når hen, dit når tonene. Søren Kirkegaard.

FRANSK ORDSPRAK

En liten mann uten penger er en bue uten pil.

At en hemmelighet blir robet skyldes alltid den som betrodde den.

La Bruyere.

ende folk i verden. Det utkommer 110 finske aviser med et samlet opplag på 1,8 million, d. v. s. en avis på annenhver innbygger. Den akademiske bokhandelen i Stockmanns magasin i Helsinki er verdens største. Den har 19 kilometer hyller med over en million bind.

Så hvis noen fremdeles skulle sveve i den forrykte villfarelse at finnene i grunn er en uoppyst flokk av primitive knivstikkere (det har engang vært hevdet noe slikt her til lands!), bør vedkommende snarest ta sine meninger opp til revisjon. Vi har tvertom mye å lære av finnene i dette

Ifølge en UNESCO-rapport av 1955 er finnene idag det mest les-

den annen side av Atlanteren, eller vise versa. — Dødsraketten «Atlas»

og igjen «bringe ired i østen og det nære Østen.

Vi håper at De i dette kritiske øyeblikk besitter den trekke de nødvendige sluttninger». Altså en ydmygende trussel mot England og Frankrike — ja mot hele Vesten. I de 48 timer England brukte for å bestemme seg, opplevet de informerte en uhyggelig spenning. NATO hverken var eller er beredt på å møte denne trussel. England—Frankrike hadde ikke forutsett denne situasjon — og ga etter — måtte gi etter.

Sovjett fikk sin vilje og en blomst som vissnet etterhvert som den virkelige situasjon ble klar. England er truet i alle sine oversjøiske besittelser.

I lys av disse nye våpen stiller vårt forsvar seg noe merkelig: Luftvern, panseravdelinger, fly og infanteri teller ikke lenger — i allfall ikke i ordinær krig. Den tid er passert.

Rakettvåpen i høyeste beredskap er tidens krav. Med dette krav klart for øye må Vesten innrette sitt forsvar. Oslo, 4. febr. 1957.

J. B.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte. Bruk postgiro nr. 16450. Sambandstrykkeriet Oslo